

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/21857 Gk 29

7/29970

Sayı :30824082-610/13727297
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

06 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN RIFAT T. NALBANTOĞLU'NUN
TBMM 7/31025 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/31025

SORULAR

Gemi söküm işi, içerdiği asbest ve yakıt kalıntıları nedeniyle hem toprak ve su açısından hem de insan sağlığı açısından ciddi bir risk oluşturduğu için bütün dünyada insanların ve çevrenin korunmasına yönelik gerekli güvenlik koşullarının sağlanmasıyla yapılmaktadır. Ancak ülkemizde bu önlemlerin yeterince alınıp alınmadığı her dönem önemli bir tartışma konusu olmuştur. Mayıs ayı başında ortaya çıkan tehlikeli atık skandalı ise bunun son örneğidir. Aliğa'daki gemi söküm bölgesinde belediye tarafından yapılan incelemelerde, 15 bin ton tehlikeli atığın uygunsuz şekilde vahşi depolama yöntemiyle geliş güzel çevreye saçıldığı ve bazı alanlarda üzerlerinin toprakla kapatıldığı tespit edilmişken şimdi de İngiltere Kraliyet Donanması'na ait olan ve 62 yaşında emekliye ayrılan savaş gemisi HMS Bristol, İzmir'in Aliğa ilçesindeki gemi söküm limanına demirlemiştir. Başta Ege Çevre ve Kültür Platformu (EGEÇEP) olmak üzere bütün çevrecilerin, belediyenin ve bölge halkının itirazlarına rağmen söz konusu geminin sökümünün insan sağlığına, çevreye, doğal ve ekolojik yaşama vereceği zararlar hem bölgeyi hem de İzmir'i yakından ilgilendirmektedir. Bu bağlamda;

- 1) HMS Bristol gemisinin "Tehlikeli maddeler envanteri" (IHM) açıklanmış mıdır?
- 2) Açıklanan envanterin doğruluğu ile ilgili gerekli denetimler yapılmış mıdır? Yapılan denetimler, gemi tarafından açıklanan envanteri doğrulamakta mıdır?
- 3) PAH, PCB, asbest, ağır metaller, ağır yağlar, organotinler ve diğer tehlikeli atıklarla yüklü olduğu iddia edilen gemi, niçin kendi ülkesinde ya da başka bir ülkede değil de bizim ülkemizde sökülmemektedir?
- 4) Söz konusu geminin sökümünün yapılacağı tesis, uluslararası gemi söküm standartlarına uygun mudur?
- 5) HMS Bristol'un söküm işlemi sonrası ortaya çıkacak tehlikeli maddelerin insan sağlığına, çevreye, doğal ve ekolojik yaşama, su kaynaklarına ve havaya vereceği zararlar konusunda gerekli analizler ve çalışmalar yapılmış mıdır?
- 6) Söküm sonrası ortaya çıkacak tehlikeli atığın depolanma alan ve yöntemi konusunda gerekli önlemler alınmış mıdır?
- 7) Geminin sökülmesiyle birlikte, içindeki tehlikeli atığa bağlı zamanla oluşacak insan ve çevre sağlığına yönelik risklerin telafisi var mıdır? Yoksa bunun sorumlusu söküm tesisinin yanı sıra, sökülmesine izin verenler, denetleyenler ve nihayetinde bakanlığınız olmayacak mıdır?

CEVAPLAR

1,2,5) HMS Bristol gemisinin Ülkemize sökülme üzere ithal edilmesi için Basel Sözleşmesine göre ihracatçı ülkenin Yetkili Otoritesi tarafından notifikasyon başvurusu yapılırken Tehlikeli Madde Envanteri ve ilgili diğer bilgi ve belgeler Bakanlığımıza sunulmuştur. Bakanlığımızca notifikasyon formuna onay verilmiştir.

Gemideki tehlikeli madde bileşenlerine ilişkin bilgiler Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Hong Kong Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda onaylanmış olan Gemi Geri Dönüşüm Planında da yer almaktadır.

Ayrıca, Gemi geri dönüşümünden önce Liman Başkanlığı ve Gümrük Müdürlüğü tarafından kontrol ve denetimler yapılmaktadır.

3) Gemilerin gemi geri dönüşümü için ilgili uluslararası sözleşme ve ulusal gemi geri dönüşüm mevzuatlarına uygun, gerekli koşulları sağlayan gemi geri dönüşüm tesislerinde sökülmesi gerekmektedir. Bu nedenle gemi sahibi ülke tarafından gemi sökülme üzere gerekli koşulları sağlayan tesislerden birisine gönderilmektedir.

4) Geminin söküleceği tesis Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından verilen Gemi Geri Dönüşüm Yetki Belgesine sahiptir. Aynı zamanda AB Gemi Geri Dönüşüm Tesisleri Listesinde yer almaktadır.

6) Atık Yönetimi Yönetmeliği gereği gemi geri dönüşüm tesisleri tarafından atıkları geçici depoladıkları geçici depolama alanları için izin alınması ve Atık Yönetim Planının hazırlanarak onay alınması gerekmektedir. Geçici depolama alanlarının uygunluğu Atık Yönetimi Yönetmeliği kapsamında denetlenerek gerekli koşulları sağladığının anlaşılması durumunda izin verilmekte, sunulan Atık Yönetim Planının incelenmesi sonucunda uygun bulunması halinde onay verilmektedir.

7) Gemilerin sökülmesine yönelik iş ve işlemler ile Hong Kong Sözleşmesinin uygulanması Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı uhdesindedir. Gemi söküm iş ve işlemleri Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan “Gemi Söküm Yönetmeliği” hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır. Gemi geri dönüşüm tesislerine Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Gemi Geri Dönüşüm Yetki Belgesi verilmekte ve tesisler Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından denetlenmektedir.

Yurtdışından Ülkemizde sökülme üzere gelecek olan gemilere Bakanlığımız tarafından Basel Sözleşmesi kurallarına göre notifikasyon (ön bildirim) prosedürü uygulanmaktadır. İthal edilecek geminin Basel Sözleşmesine göre notifikasyon başvurusu yapılırken Tehlikeli Madde Envanteri ve ilgili diğer bilgi ve belgeler sunulmakta ve notifikasyon formuna onay verilmektedir. Hong Kong Sözleşmesi’nin 26.06.2025 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte sökülecek gemilerin Gemi Geri Dönüşüm Planı Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Hong Kong Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda incelenerek onay verilmektedir.

Asbestin sökülmesine yönelik iş ve işlemler, asbest sökümü sırasında işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin alınması gereken önlemler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı uhdesindedir. Asbest içeren malzemelerin kullanıldığı yerlerin sökümü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından asbest sökümü için yetkilendirilmiş kişilerce yapılmakta ve sökülen asbest çevre lisanslı tesislerde atık yönetimi mevzuatına uygun şekilde bertaraf edilmektedir.

Gemi sökümünden çıkan atıklar Atık Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yönetilmekte, çevreye zarar vermeyecek şekilde taşınmakta ve Çevre Lisanslı tesislere gönderilmektedir. Sökümü yapılan asbest ve tehlikeli maddelerin bertaraf edilmesi için yeterli kapasitede Çevre Lisanslı tesis bulunmaktadır. 2872 sayılı Çevre Kanunu gereği hususlara uyulup uyulmadığı denetlenmekte ve uyulmadığının tespiti halinde idari yaptırım uygulanmaktadır.